

# A. Szafran

---

## Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej przez adwokatów w Czechosłowacji

---

Palestra 8/4(76), 59-61

---

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Propozycje zmierzające do stworzenia programu nauczania nauk prawnych o nachyleniu praktycznym z odrzuceniem pewnej części historycznej budzi żywą dyskusję i wiele kontrowersji w świecie prawniczym. Jednakże plany powołania w Studium Zamiejscowym w Katowicach Wydziału Prawa idą w kierunku utworzenia nowego modelu tego kierunku studiów. Ma on przy pełnym zachowaniu rangi uniwersyteckiego poziomu kształcenia uwzględnić potrzeby praktyki. W tym konkretnym przypadku potrzeby górnictwa, przemysłu, ochrony pracy, a także rolnictwa. Eksperyment ten może mieć istotne znaczenie dla innych uczelni. Warto przy tym dodać, że nowy kierunek studiów ma być utworzony na podstawie doświadczeń istniejącego już w Katowicach Studium Administracyjnego UJ (...)."

s. m.

## **Z ZAGRANICZNEJ PRASY PRAWNICZEJ**

### **Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej przez adwokatów w Czechosłowacji**

jest tematem rozważań w numerze październikowo-grudniowym z 1963 r. czasopisma „Zprawy advokacie”, w którym poświęcono temu zagadnieniu dwa artykuły.

1. W pierwszym z nich O. Pechan omawia obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej na tle ustawy o adwokaturze z dnia 9 lipca 1963 r. Istnienie tego obowiązku uzasadnione jest przede wszystkim interesem osób korzystających z pomocy adwokata. Obowiązek ten wiąże się z jednej strony z przepisami o ochronie praw osobistych i majątkowych, zawartymi w projekcie nowego kodeksu cywilnego, z drugiej zaś służy realizacji prawa do obrony, zagwarantowanej prawem karnym. Obowiązek ten rozciąga się na wszystkie fakty i okoliczności, o których adwokat dowiedział się w związku z udzielaniem pomocy prawnej (nie wyłączając samego faktu udzielenia pomocy), bez względu na czas i miejsce udzielenia tej pomocy.

Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej musi być bezwzględnie przestrzegany wobec osób postronnych, natomiast wobec sądu, przed którym toczy się postępowanie, granice tego obowiązku wyznacza potrzeba należytej obrony interesów klienta. Adwokat ma prawo i obowiązek przekazania sądowi informacji, które mu klient w tym celu powierzył, jeżeli leży to w interesie klienta, jednakże nawet przed sądem nie wolno mu ujawnić faktów i okoliczności, które by pozycję klienta pogarszały.

Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie ulega przedawnieniu. Nie ustaje on w zasadzie ani przez śmierć mocodawcy, ani przez wygaśnięcie pełnomocnictwa; mocodawca może jednak zwolnić adwokata od tego obowiązku całkowicie lub częściowo.

Z przepisów projektu nowego kodeksu cywilnego autor wyprowadza wniosek, że prawo dysponowania tajemnicą co do faktów i okoliczności powierzonych adwokatowi, jako prawo osobiste mocodawcy, przechodzi z jego śmiercią na mał-

żonka i dzieci, a w ich braku — na rodziców zmarłego. Na tym tle mogą powstać pewne sytuacje konfliktowe, z których najbardziej drastyczna zajdzie wówczas, gdy intencją zmarłego było zatajenie pewnych faktów i okoliczności wobec tych właśnie osób. Zdaniem autora w takim wypadku wzgląd na uszanowanie woli zmarłego powinien ustąpić przed postulatem ochrony interesów pozostałych po nim osób najbliższych.

Adwokat przesłuchiwany jako świadek przed sądem lub innym organem państwowym albo społecznym ma obowiązek odmowy ujawnienia faktów i okoliczności, co do których jest związany tajemnicą zawodową, jednakże ze względu na ważny interes państwowy może być od tego obowiązku zwolniony przez Centralę Adwokatury Czechosłowackiej. Zwolnienie to może dotyczyć tylko konkretnej czynności, po której dokonaniu wygasa. Nie może natomiast powoływać się adwokat na tajemnicę zawodową w postępowaniu dyscyplinarnym toczącym się przed organami adwokatury.

Obowiązek zachowania tajemnicy adwokackiej dotyczy nie tylko adwokatów, lecz również wszystkich funkcjonariuszy i pracowników adwokatury. Za naruszenie tego obowiązku adwokaci odpowiadają dyscyplinarnie, a w cięższych wypadkach — wydaleniem z adwokatury; kierownicy i inni funkcjonariusze mogą też odpowiadać karnie. Odpowiedzialność pracowników adwokatury za naruszenie obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej oparta jest na zasadach przewidzianych przepisami prawa pracy.

2. W drugim artykule F. Pohanka i M. Skalník zajmują się problematyką stosunku powszechnego obowiązku przeciwdziałania przestępstwom i zawiadamiania o przestępstwach do obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej.

W prawie czechosłowackim istnieje powszechny obowiązek czynnego przeciwdziałania niektórym szczególnie niebezpiecznym przestępstwom oraz obowiązek zawiadamiania o niektórych przestępstwach organów powołanych do ich ścigania. Niedopełnienie tego obowiązku zagrożone jest sankcjami karnymi. Powstaje więc zagadnienie, w jaki sposób obowiązek ten można pogodzić z obowiązkiem zachowania adwokackiej tajemnicy zawodowej.

W obecnym stanie prawnym osoba obowiązana do zachowania tajemnicy adwokackiej jest w zakresie objętym tą tajemnicą całkowicie i bez żadnych wyjątków zwolniona od obowiązku zawiadamiania o popełnionych przestępstwach — a więc inaczej niż pod rządami poprzedniej ustawy o adwokaturze z r. 1951 i poprzedniego kodeksu karnego z r. 1950, kiedy nie wolno było powoływać się na tajemnicę zawodową i zaniechać doniesienia o takich przestępstwach, jak zdrada kraju, dywersja, sabotaż i szpiegostwo.

Obowiązek zachowania tajemnicy adwokackiej nie zwalnia natomiast od obowiązku przeciwdziałania przestępstwom, jednakże osoby związane tą tajemnicą są obciążone obowiązkiem przeciwdziałania w węższym zakresie niż reszta obywateli. W stosunku do tych osób obowiązek ten dotyczy jedynie okresu przed rozpoczęciem czynności przestępnej, nie dotyczy zaś wypadków, gdy działanie przestępne zostało już rozpoczęte (ma to praktyczne znaczenie zwłaszcza w odniesieniu do przestępstw ciągłych i trwałych). To zwężenie obowiązku przeciwdziałania przestępstwom wynika z wymagań ochrony tajemnicy zawodowej, albowiem przeciwdziałanie czynnościom przestępnym już rozpoczętym byłoby z reguły równoznaczne z ujawnieniem przestępstwa.

Końcowa część artykułu poświęcona jest rozważaniom o środkach, jakie powinni stosować adwokaci i pracownicy adwokatury przy przeciwdziałaniu przestępstwom. Autorzy mocno podkreślają swoje stanowisko, że o ile zwykle-

go obywatela nie wiążą w tym zakresie żadne ograniczenia, o tyle osoba obowiązana do zachowania adwokackiej tajemnicy zawodowej powinna w miarę możliwości używać takich środków, jakie z tą tajemnicą nie kolidują (np. oddziaływanie psychiczne, a w razie potrzeby nawet użycie siły). Zawiadomienie prokuratora lub organu bezpieczeństwa o mającym się dokonać przestępstwie, jako czynność oczywiście sprzeczna z ochroną tajemnicy, może mieć miejsce zdaniem autorów tylko wówczas, gdy przeciwdziałanie przestępstwu w inny sposób nie jest możliwe.

A. Szafran

## **TEKSTY ZAGRANICZNYCH USTAW**

### **DZIENNIK USTAW Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej**

57

#### **Ustawa z dnia 9 lipca 1963 o ustroju adwokatury**

Zgromadzenie Narodowe Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej uchwaliło następującą ustawę:

#### **Zadania adwokatury**

##### **§ 1**

(1) Adwokatura czechosłowacka, stosownie do przepisów prawnych Republiki Socjalistycznej oraz w pełnej zgodzie z socjalistyczną świadomością prawną, udziela pomocy prawnej obywatelom, organom i organizacjom.

(2) Adwokatura przyczynia się do stosowania w całej rozciągłości socjalistycznych przepisów prawnych w społeczeństwie, jak również do tego, by zapobiegać łamaniu tych przepisów. Jej działalność jest także jedną z gwarancji skutecznego realizowania konstytucyjnego prawa oskarżonego do obrony.

##### **§ 2**

Adwokatura całą swoją działalnością przyczynia się do wychowania obywateli w duchu przestrzegania ustaw i przepisów prawnych, ochrony socjalistycznego prawa własności, utrzymywania dyscypliny pracy, poszanowania prawa, szanowania czci i godności współobywateli, rzetelnego wypełniania wszelkich zobowiązań wobec państwa i społeczeństwa oraz przestrzegania zasad socjalistycznego współżycia.

##### **§ 3**

(1) Adwokaci udzielają pomocy prawnej oraz stają w obronie prawa i chronionych ustawowo interesów obywateli, organów i organizacji głównie w ten